

Temadag Verdal Kommune 24/8-06.”Administrativ Organisasjonsplan.”

”Utfordringer sett fra politisk side.”

Ordføreren har fått en utfordrende oppgave i dag med å legge det vi kan kalle et overordnet bakteppe i forhold til dagens tema. Hvordan ser utfordringsbildet for Verdalssamfunnet som sådan ut i de nærmeste åra? Dernest: Hvilke utfordringer gir dette for organisasjonen Verdal Kommune?

For et politisk menneske er problemstillingene ”prime target” – de går rett i hjertet av det som er lokalpolitikkenes vesen: Du må danne deg et framtidssbilde: Hvor vil utviklingen gå? Hvilket handlingsrom vil dette kunne gi oss som arbeider for lokal samfunnsutvikling? Hvordan vil vi kunne påvirke utviklingen og dra den i en retning vi ønsker på kort og på lang sikt?

Så er det altså også grunn til å minne hverandre om at selv den dyktigste politiker eller selv det sterkeste politiske flertall må ha redskaper for å få gjort jobben. Vedtak og politiske prioriteringer skal gjennomføres, tjenester skal produseres i henhold til ovenstående, kort sagt: Befolkningen og samfunnet skal serves. Derfor må organisasjonen Verdal Kommune være i stadig endring for å møte skiftende krav og ”ny samfunnsutvikling”, for å si det enkelt.

Det sier seg selv at selv den mest effektive ordfører vil ha problemer med å gi en tilnærmet fullstendig gjennomgang av et så vidt bakteppe innenfor en tidsramme på 20 minutter. Jeg vil derfor bare kunne berøre noen viktige områder og også disse kun i kortfattet form. Jeg har ikke til hensikt å foreta en sektorvis gjennomgang av Verdal kommune med påfølgende vurdering av det utfordringsbildet vi ser framfor oss.

Det vil være naturlig å starte med det overordnede utfordringsbildet samfunnsmessig sett for så å bevege seg noe mer inn på noen av de konsekvenser dette måtte få for vår egen organisasjon. Her bør det også nevnes at vi er i et ganske omfattende grensesnitt i forhold til Rådmannsrollen og hans ansvar for å tilrettelegge organisasjonen slik at den til enhver tid leverer optimalt målt opp de politiske bestillinger. Rådmann og Ordfører skal passe på så de ikke trår for mye i hverandres bed samtidig som de også skal samhandle. Derfor vil det være naturlig for meg som Ordfører å bruke mest av min tilmålte tid i dag på å snakke om de overordnede samfunnsmessige utfordringene og mindre om de organisasjonsmessige konsekvensene disse gir. Dette siste vil i større grad være Rådmannens tema.

Verdal kommune og småbyen Verdalsøra er i dag på mange områder av de tyngste aktørene på Innherred, på befolkningstyngde, på varehandel, på faghandel, på landbruk..... for å nevne noen områder. På sentrale kulturområder, på privat næringsliv, på ulike typer privat industri, ikke minst på samfunnsendring, på nyskaping, næringsutvikling og omstilling både i privat og offentlig sektor-ikke minst i kommuneorganisasjonen, og på sentrumsutvikling er vi i alle fall plassert i det Midt-norske tetbildet. Jeg våger også påstanden om at Verdalssamfunnets image –omverdenens oppfatning av oss – knapt har vært bedre noen gang! Alt dette er meget viktige konkurransefortrinn for oss, det er vel innenfor disse områdene vi finner noen av våre sterkeste komparative fortrinn. Jeg understreker *komparative*, poenget er altså våre fortrinn vurdert opp mot andres!

Så er vi også svakere på en del områder: På offentlig-særlig statlig-og på privat tjenesteyting ligger tilbudet i Verdal på flere områder under gjennomsnittet for kommuner av vår størrelse, med de følger dette har for eksempel i forhold til kompetansekrav og utdanningsnivå. Vi er altså blant de 60-70 største kommunene av i alt over 430 kommuner i dette landet. Vi ligger selvfølgelig ikke etter i kvalitet på disse områdene, men i kvantitet, i bredde på tilbudet. Samfunnssentraliseringen går sin gang, og det at våre naboer Levanger og Steinkjer begge er litt større enn oss gir en del konsekvenser for Verdalsamfunnet. det er vanskelig å se for seg at denne trenden vil brytes i alle fall i nær framtid.

Med de korte avstander som er blir vi ofte vurdert sammen med Levanger .Ferske eksempler er likningskontor, folkeregister, kirkekontor. Dette er utfordrende for Verdalsamfunnet,

Dette er de store rammene rundt vårt mulighetspotensiale etter min oppfatning. Her som ellers i livet er det vel slik at det er lettest å lykkes der en på forhånd har et godt grunnlag. Derfor er denne typen erkjennelser viktig kunnskap når vi som politikere skal vurdere og legge til rette for Verdalsamfunnets videre utvikling.

Tiden tillater ikke å gå i dybden. Likevel er det altså slik at Verdalsamfunnet er annerledes sammensatt sosiologisk enn naboene, vi har en annen næringsstruktur, delvis en annen utdanningsstruktur i befolkningen, et arbeidsmarked som i alle fall i noen grad etterspør en annen kompetanse enn arbeidsmarkedet hos naboene våre gjør. Som lokalsamfunn skal vi ha en bevisst rolle til kompetanse og kompetanseoppbygging: Her kan vi virkelig identifisere vekstområder framover.

Realfagsprosjektet i grunnskolen er eksempelvis en svært viktig satsing i en kommune med fylkets største ingeniørmiljø.

Vi selv og nabokommunene våre er gode på forskjellige områder i mange tilfeller. Viktigst i vår sammenheng er at dette gir oss ulike vekst- og utviklingsmuligheter. Dette er noe av den overordnede tenkningen bak Samkommunen, en skal ikke grave mye før en ser at Levanger og Verdal er veldig komplementære: Vi utfyller hverandre godt. Gjennom oppbyggingen av et tillitsfullt samarbeid bør vi kunne ta ut en større del av vårt samlede vekst – og utviklingspotensiale enn hver for oss. Dette bør gi oss i Verdal bedre utviklingsmuligheter enn vi ellers ville ha hatt. Vi må ta mål av oss til å skape en bedre arbeidsdeling oss imellom. Ved å støtte hverandre der vi på forhånd er sterke vil vi lettere kunne nå fram enn ved alltid å konkurrere oss imellom. Vi har fremdeles en veg å gå, vi går også på en utfordrende veg i dette tilfellet, men samtidig er det også slik at vi over tid har bygd opp enn fellesarena sterkere preget av samarbeid og gjensidig tillit enn vi har hatt noen gang tidligere. Dette arbeidet og denne strategien tror jeg bare blir viktigere framover!

Vår næringsstruktur gir oss hele tiden arealmessige utfordringer. Verdal Industripark på Ørin er allerede blant landets største næringsparker: Over 3 mrd. kroner i årsomsetning, 120-130 ulike bedrifter. over 2000 ansatte. Forliket med miljøorganisasjonene på Ørin Nord gjør at vi må sørover, det er i dag praktisk talt ikke ledige arealer igjen. Det vokser og gror på Industriområdet. Dette stiller ulike krav vi som lokale myndigheter må løse. Alt tyder på at denne utviklingen vil fortsette. Dette er kjempespennende utfordringer!

Politisk sett er arealutvikling og arealtilgang blant de aller mest sentrale utfordringer i åra framover. Dette har over tid hatt og vil i overskuelig framtid ha høyeste fokus fra Ordførerkontoret .Derfor jobbes det intenst med finansieringen av Ørin Nord, derfor vil vi i årene som

kommer utvide industriarealene sørover. Det er mye arbeid med dette, ikke minst politisk, mange interesser skal forenes, store løft skal finansieres, ikke minst forskutteres.

Likevel er det slik at det er arbeidet med å få friggitt arealer som er det både mest arbeidssomme og strategisk mest krevende. I stor grad fordi sektor- og særlovsmyndigheter myndigheter over oss har det avgjørende ordet.

Problematikken er den samme på boligareal. Vi har en rimelig god tilgang på boligtomter i kretsene, men i og rundt Verdal sentrum er problematikken akutt: Vi har knapt eneboligtomter å tilby i det som markedet oppfatter som akseptabel avstand fra sentrum. Med den suksessen vi har på næringsutvikling og med det potensialet dette gir for vekst i folketallet og også med den etterspørselen vi over tid har opplevd etter sentrumsnære eneboligtomter –for det er i første rekke dette vi ikke klarer å levere i tilstrekkelig grad- blir dette kanskje den politisk tyngste utfordringen i årene framover. Vi har jobbet mye med dette, vi har problemer med å nå fram i forhold til landbruksmyndighetene, men vi kan ikke gi opp og vil derfor i årene framover måtte ha det høyeste fokus på stadig å lete etter nye innfallsvinkler. Vi har for tiden god vekst i folketallet, vi registrerer høy bolyst, en boligproduksjon som minner om 1970-tallet og sterke trender fra ungdom med ønsker om å bosette seg hos oss. Verdal som lokalsamfunn har simpelthen ikke råd til å ligge inne med et dårligere eller mindre variert boligtilbud enn naboene våre.

Hele bolystpolitikken – ikke minst på kultursida, der vi har gjort og gjør meget tøffe satsinger –og svært vellykkede satsinger – vil forbli en hovedutfordring så langt vi kan se framover.

Samtidig som arealgrensene både for næring og for bolig må utvides må vi holde trykket når det gjelder sentrumsutvikling i vid forstand. Da tenker jeg ikke bare på tradisjonelle utviklingsprosjekter, ”oppussingsprosjekter”, slik vi har sett flere av de seinere årene, alle i sterk samhandling med næringslivet og alle med godt resultat. Kommunen må også være en aktiv pådriver for samfunnsutvikling ved å føre en la oss kalle det brukervennlig reguleringspolitikk og også ved å ta på seg en aktiv tilretteleggerrolle. Verdal Kommune er meget gode på partnerskap, og ofte med kommunen i oppmannsrollen. Her har vi nådd betydelige resultater de seinere år, som vi alle vet. Vi må videreutvikle dette samarbeidet i forhold til næringslivet, til befolkningen og organisasjonene, til ulike regionale og sentrale myndigheter. Vi må ta mål av oss til å bli en ener på lagspill i Verdal Kommune.

Vi jobber slik hele tiden, nå, for eksempel rundt jernbanestasjonen og på Spellåkeren. Vi er gode på partnerskap i Verdal, vi har i all hovedsak et oppegående og uvanlig samfunnsbevisst næringsliv og en engasjert og identitetsbevisst befolkning. Vi har, etter min vurdering, høy standing regionalt og nasjonalt. Dette vil gi oss muligheter framover, og det er en sentral politisk målsetting å bygge tillit og samarbeid videre etter denne modellen.

Ved utgangen av 2007 –altså i morgen ,for å aksentuere, poenget går Nyskappingsstatusen ut for Verdal kommune. Da er 6-årsprogrammet med ekstraordinær statlig og regional ressursinnsats øremerket næringsutvikling over. Dette gir naturligvis et utfordringsbilde.

Følgelig er vi i full gang med å designe vårt framtidige nærings- og utviklingsarbeid. Vi tar selvfølgelig mål av oss til å opprettholde vår ledende posisjon på dette området, det er utrolig viktig for oss. Etter dagens program her reiser Ordfører og Rådmann til Åre for å arbeide videre med disse problemstillingene sammen med styret i Innherred Vekst. Vi ser konturene av meget interessante løsninger på disse utfordringene.

Ingen næring gir så mange arbeidsplasser pr. omsatt million som varehandelen. Vi har hatt svært gode handelstall hos oss de siste årene, Verdalssamfunnet har styrket sin posisjon som handelssted selv om konkurransen hele tiden skjerpes både internt og rundt oss. Kommunenes bidrag på dette viktige området vil selvfølgelig være til enhver tid å føre en imøtekommende reguleringspolitikk og en aktiv etableringspolitikk samt å ha et oppegående næringssselskap. Men like viktig er det at vi hele tiden satser på utviklingstiltak, på standardhevning i det offentlige rom Dette arbeidet har gitt oss gode resultater og det må fortsette.

Den stadig sterkere konkurransen ikke minst fra nabobyene gjør at handelsnæringen og hele handelsbalansen på Innherred skal ha politisk fokus framover. Vi må gjøre oss mest mulige attraktive på dette viktige området.

Så langt – og for så vidt også så kort – om den den mer brede tilnærmingen, om hvordan i alle fall Ordføreren vurderer det store, samfunnsmessige utfordringsbildet. Så til vår egen organisasjon, Verdal Kommune, og til de krav vi som lokal utviklingsaktør og tjenesteyter vil møte.

Med bakgrunn i det jeg hittil har sagt er det vel nesten ikke grunn til å minne denne forsamlingen på at en kommune med en næringsstruktur som vår i langt mindre grad enn mange andre kan lene seg bakover og regne med at videre vekst i antall arbeidsplasser og antall innbyggere vil komme av seg selv, nærmest som en naturlovsmessig følge av utviklingen. En kommune som er tung på volumproduksjon i landbruk, på tyngre industri, på bygg og anlegg, kort sagt tung på et mannsdominert og konjunkturømfindtlig arbeidsmarked som heller ikke alltid er i 100% samsvar med grunnleggende utviklingstrekk nasjonalt eller internasjonalt, - en slik kommune vil ha et grunnleggende og varig behov for en sterk – meget sterk- kompetanse og slagkraft på generell samfunnsutvikling og på generell næringsutvikling for best mulig å kunne utnytte sitt vekst- og utviklingspotensiale. Denne kompetansen må ikke minst være sterk på Rådmannsnivå. Her må ny organisering sørge for å rydde mer tid til dette arbeidet. Det er Ordførerens klare oppfatning at vi i dag har et Rådmannsnivå som har denne kompetansen, men som har for lite ressurser .Ny organisering bør ende opp i en struktur som gir rom for en sterkere innsats på det området vi her snakker om.

I Verdal kommune kan vi aldri tillate oss bare å ha fokus på tjenesteområdene og deres utfordringer. Det går nok i et samfunn med en utpreget boligdrevet vekst, for eksempel i en typisk forstadskommune, en såkalt sovekommune, eller i en kommune som i stor grad lever av offentlig virksomhet. Det er viktig å være klar over at dette ikke er situasjonen hos oss.

Vi har en betydelig utfordring når det gjelder Samkommunens framtid. Forsøksperioden skal gå sin gang, ut 2007, som kjent. Videre har vi opsjon på 2 års videre virksomhet. Men i Kommuneproposisjonen i vår ble det klart at Samkommune som varig alternativ ikke er mulig. Nåværende regjering skisserer likevel en ny muligheter for interkommunalt samarbeid, såkalt vertskommune med folkevalgt nemnd. Det er mulig dette kan være en modell som ivaretar mye av Samkommunemodellens fordeler, ikke minst på demokratiplanet. Eierne av Innherred Samkommune, Levanger og Verdal kommuner, har tatt mål av seg til å avklare hvordan samarbeidet mellom de to kommunene skal videreføres i løpet av 2006.

Dette er en meget viktig sak. Samkommunen er et av våre viktigste strategiske grep for å bygge kompetanse, for å sikre en mest mulig effektiv ressursutnyttelse, men også for å utvikle en interkommunal samhandlingsarena med større regional tyngde. Det er derfor

essensielt at vi klarer å ta vare på de gevinstene vi allerede nå midtvegs i forsøket ser vi høster av Samkommunen. Vi skal i løpet av første halvdel av september i Departementet for å avklare det handlingsrommet vi nå har under dagens regjering. Dette strategiske arbeidet legger vi stor vekt på i årene framover.

Jeg vil stikkordsmessig nevne et par områder som har høy politisk prioritet: Vi tar mål av oss til å utvikle Verdal Kommune når det gjelder brukerfokus og brukermedvirkning. Dette har over tid vært en rød tråd også i vår kommune, jeg nevner stikkordsmessig den nye og på dette området utvidede rollen Driftskomiteen er tiltenkt i forbindelse med ny organisering. Denne sterkere brukerrettingen vil også måtte gi organisatoriske følger.

Det er en sentral politisk målsetting at Verdal Kommune også organisatorisk klarer å ivareta den status vi har som pilot-kommune i ulike sammenhenger. Her er det naturlig å trekke fram NAV-reformen. Det at vi så klart tar mål av oss til å ligge i nasjonal elitedivisjon her gjør at vi må tørre å prøve også over tid. Det gir klare organisatoriske konsekvenser ikke minst i forhold til grensesnittsproblematikken mellom NAV og morkommunen.

Avslutningsvis:

En gjennomgang av en del av det sentrale utfordringsbildet slik jeg har forsøkt på i dette foredraget yter jo egentlig på ingen måte rettferdighet til det kommunen i stort steller med i det daglige. Det er uten tvil slik at de største utfordringene til enhver tid ligger på de virkelig tunge oppgavene vi steller med, på Oppvekstsektoren og på Pleie og Omsorgssektoren, eller på Kultur, på Brann og Beredskap eller andre områder.

Ordføreren er altså likevel fullt ut klar over at vi har mildt sagt betydelige utfordringer her, slik vi alltid vil ha det. Det er også min klare oppfatning at et godt tjenestetilbud på disse sektorene, og også på andre kommunale kjerneområder, er av helt avgjørende viktighet for at Verdal Kommune skal lykkes også når det gjelder å nå våre overordnede mål.

Følgelig har alle politikere fra alle politiske leire mye av sin oppmerksomhet her, og det til enhver tid. Sånn er det, og sånn skal det også være. Så får noen av oss også ha blikket festet mot en del andre ting i tillegg, og det er altså disse jeg har valgt å snakke om i dag.

Etter mer enn 15 år i lokalpolitikken mener jeg å ha fått et godt kjennskap til organisasjonen Verdal Kommune. Det er min klare oppfatning at Verdal Kommune preges av å være en svært oppegående organisasjon med svært mange dyktige medarbeidere. Videre er det et kjennetegn at vi har et usedvanlig godt politisk klima med mange debatter, men med få rivninger.

Dette samhandlingsperspektivet er Ordføreren selvfølgelig glad og stolt over og vil gi honnør for. Det er min oppriktige mening at vi i fellesskap over tid har klart å skape et godt grunnlag for samfunnsdebatt her hos oss. Med tanke på at en kommune også – og ikke minst – er demokratiets viktigste arena er det en avgjørende viktig utfordring å ivareta også denne utfordringen på en best mulig måte framover.

Vi ønsker hverandre lykke til og håper vi får en god arbeidsdag sammen både i dag og videre framover.

Takk for oppmerksomheten!